

**नौबहिनी गाउँपालिकाको गाउँसभामा प्रस्तुत आर्थिक वर्ष २०७७।०७८ को
वार्षिक बजेट, नीति तथा कार्यक्रम**

आदारणीय यस गरिमामय गाउ सभाका अध्यक्ष महोदय एवं सभाका सदस्य ज्यूहरु नेपालको सविधान,२०७२ बमोजिम गठित नौबहिनी गाउपालिकाको गाउँ सभामा गाउपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७७।०७८ को आय र व्ययको अनुमान यस गरिमामय गाउसभामा प्रस्तुत गर्न पाउदा मलाई खुशी लागेको छ । यस अवसरमा नेपालको संघीय लोकतान्त्रीक गणतन्त्रका लागि नेपाली जनताले गरेको ऐतिहासिक शसस्त्र जनयुद्ध,जनआन्दोलन,मधेश आन्दोलन स्मरण गर्न चाहान्छु । विभिन्न आन्दोलनको क्रममा आफ्नो ज्यानको आहुति दिने सम्पूर्ण महान शहिदशरुप्रति भावपूर्ण श्रदानजली अर्पण गर्न चाहान्छु । परिवर्तनका लागि साहादत प्राप्त गर्नुहुने शहीदहरुको त्याग र बलिदानलाई उच्च सम्मान गर्दछु ।२०७४ असार १४ मा सम्पन्न स्थानीय निर्वाचनले सविधान कार्यान्वयन, संघीयता, समानुपातिक, समावेशी, धर्मनिरपक्षताको जग बसाउने तथा नागरिक अधिकार, आवश्यकता र अपेक्षाको प्रत्याभुतिका पक्षमा महत्वपूर्ण मार्गनिर्देश गरेको छ । साथै आर्थिक समृद्धी र लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको आभास दिलाउने ढोका खुलाएको छ । २०७४ सालको स्थानीय तहको निर्वाचनमा हामीलाई विजयी गराई तिन वर्षको अवधिमा सकारात्मक रायसुभावा दिई साथ दिनुहुने सम्पूर्ण राजनितिक दल, बौद्धिक व्यक्तित्वहरु, व्यवसायिक वर्गहरु, सुवेच्छुक जनसमुदायमा, हार्दिक धन्यवाद दिन चाहान्छु साथै यस नौबहिनी गाउपालिकामा कार्यरत भई सार्वजनिक कामकाजमा मुस्कान सहितको सेवा प्रवाह गर्नुहुने सम्पूर्ण राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरुप्रति पनि विशेष धन्यवाद दिन चाहान्छु । नौबहिनी गाउपालिकाको विशिष्ट प्राकृतिक भुगोल तथा अपार प्राकृतिक श्रोत जातीय विविधता, गरिवी, वेरोजगारी, कृषि योग्य भुमिको अभाव, सडक, खानेपानि, विद्युत जस्ता आधारभुत सेवाहरुको अभाव समेतलाई मध्यनजर गर्दै गाउपालिकाको वृहत्तर विकासको लागि आवश्यक गुर्योजनाको अभाव (Lack of Master plan) श्रोत परिचालनमा सक्षम जनशक्तिको अभाव, अव्यवस्थित वसोवास तथा प्राकृतिक प्रकोप, विश्वव्यापी महामारीको रुपमा फैलिएको कोरोना भाईरस (कोभिड १९) को रोकथाम तथा नियन्त्रणको लागि नेपाल सरकारबाट भईरहेको लकडाउनको अवस्थामा दिनप्रतिदिन कोरोना संक्रमित बढ्दै गईरहेको कुरा सबैलाई थाहा भएकै विषय हो । यो महामारी अभै कहिलेसम्म हो कुनै निश्चित नभएको हुदा यस वर्ष कोरोना भाईरस (कोभिड १९) रोकथाम तथा नियन्त्रण र उपचारको कार्यक्रमलाई विशेष जोड दिएको छ । भौगोलिक विकटता एवं जातीय विविधता तथा गरिवी र पछ्यौटेपनलाई आत्मसात गर्दै प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम तयार गरीएको छ । त्यसैगरी गाउँपालिका तथा ४ वटा वडा कार्यालय भवन निर्माण गर्ने साथै गाउँपालिकामा खरका छाना रहेका करिव १५०० घरधुरीमध्ये ५० प्रतिशत घरधुरीलाई टिनको छाना लगाउने जस्ता क्रियाकलाप पनि यस आर्थिक वर्षको बजेट निति तथा कार्यक्रममा राखिएको छ। निर्वाचित भई आएको तिन वर्षको अन्तरालमा हामी पदाधिकारीहरुमा जनताका तत्कालीन समस्या समाधान गर्नुपर्ने एकातिर छद्दैछ भने अर्कोतिर गाउपालिकाको दीर्घकालीन योजना तर्जुमा गरि कार्यान्वयनमा लैजानुपर्ने आवश्यकता समेतलाई मध्यनजर गरी यो नीती तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ ।

सभा अध्यक्ष महोदय,

थोरै लगानी टुक्रे योजना तथा कार्यक्रमहरुबाट गाउपालिकाको भौगोलिक विकटतालाई सम्बोधन हुने गरी सडक निर्माण अपेक्षित रुपमा विस्तार हुन सकेको छैन । नदिनालाहरुको सदुपयोग गरी गरिवी निवारण

र रोजगारी सृजना गर्न नसकीएको जडीबुटी र नगदेवालीहरूको संभावनालाई सदुपयोग गर्न नसकिएको, पदयात्रा प्रवर्द्धन गरी पर्यटन विकास गर्न नसकिएको, र नदिकटान तथा पहिरोबाट हुने क्षति न्यूनीकरण गर्न नसकिएको विगतको तितो यथार्तलाई अबका दिनमा सम्बोधन हुने गरी कार्यक्रम तर्जुमा गर्न आवश्यक देखिएको छ ।

यद्यपि पूर्वाधार विकास कृषि, पशुपालन, स्वास्थ्य, खानेपानी लक्षित वर्गका कार्यक्रमहरूबाट कतिपय वडाहरूमा सडक सञ्जाल विस्तार भएको तथा आर्थिक विकासका कार्यक्रमहरूबाट समुदायमा सकारात्मक प्रभावहरू देखिएका छन् ।

समाध्यक्ष महोदय ,

अव म आर्थिक वर्ष २०७६।०७७ सम्म आई पुग्दा यस गाउँपालिकाबाट भए गरेका मुख्य मुख्य कार्यहरूको बारेमा उल्लेख गर्न चाहान्छु ।

स्थानीय तहको स्थापना सँगै यस नौबहिनी गाउँपालिकामा हामी जनप्रतिनिधि आइसकेपछि प्रत्यक्ष जन सरोकारका कामको थालनी गरियो ।

प्यूठान जिल्लाको उत्तरी भेगमा पर्ने नौबहिनी विकासको दृष्टिकोणले अति पछि परेको थियो । हामी निर्वाचनबाट आइसकेपछि भौतिक पूर्वाधार, शिक्षा, स्वास्थ्य, आयमुलक कृषाकलापलाई अगाडी बढायौं । सानो बाटो गाडी दुर्घटना हुने संभावनाबाट त्रसित नौबहिनी गाउँपालिकाका जनताहरू अब त्यो समस्यामा रहनु परेन । लाप्रावाही बाहेक अब दुर्घटना हुदैन । स्वास्थ्य सेवामा देखिएको समस्या ७ स्थानमा उप स्वास्थ्यचौकी ल्याव सहीतको स्थापना गरेपछि धेरै सुविधा पाएको महशुस गरेका छौं । शिक्षामा करिव ५२ जना अनुदान दरवन्दी गाउँपालिकाबाट स्थापना गरि विद्यालयको ५० प्रतिशत समस्या समाधान गरेका छौं । नौबहिनी गाउँपालिकालाई आत्मनिर्भर बनाउने उद्देश्यले व्यवसायिक किसान लाई प्रमोट गर्दै लगेका छौं । यहाँ प्राकृतिक शौन्दर्यताले मनहर लुकेका स्थानलाई पर्यटन प्रवर्धन गर्ने उद्देश्यका साथ विकासका क्रम अगाडी बढाएका छौं । यहाँ रहेको सबैभन्दा अग्लो हिमाल कोठिभिर, सबैभन्दा शुन्दर र गहिरो कटबराह दह, मात्रे मन्दिर, गुफा, भुलेनी, मालारानी गुफा, ऐतिहासिक त्रिकुटा कैलास जस्ता सौन्दर्य चिजहरू देख्न र देखाउन त्यहाँसम्म पुग्नको लागि सडक सञ्चालको व्यवस्था भएको छ ।

साथै दुःखी गरिवहरूको लागि आर्थिक सहयोग, रोगीहरूको लागि आर्थिक सहयोग, भूमिहिन र घर विहिनलाई जग्गा र घर क्रमस व्यवस्था गर्ने उद्देश्यले नौबहिनी नमुना एकिकृत बस्तीको बिस्तार जस्ता क्रियाकलापहरू प्रत्यक्ष सञ्चालन गर्न पाउदा वास्तवमा स्थानीय सरकार आएको छ कि भन्नु आवास जनताले गरेको महशुस भएको छ । त्यसैगरी कोरोना भाईरस (कोभिड १९) ले गर्दा देशै लकडाउन भएको अवस्थामा दैनिक ज्यालादारी गरी विहान बेलुका खाने, दुखी, असाहाय, विपन्न आदी जस्तालाई राहतको रुपमा खाद्यान्य सहयोग, नेपालका विभिन्न स्थान, भारत लगाएत तेस्रो मुलुकमा कामको शिलशिलामा छरिएर बसेका नौबहिनी बासीहरूलाई उद्धार गरी घर ल्याउन पाउदा स्थानीय सरकारले बिचल्लिमा परेका जनतालाई केही गरेको अनुभूति हामीले गरेका छौं ।

त्यतिमात्र होइन जब स्थानीय सरकार निर्वाचित भएर आएको छ काममा ढिला सुस्ती छैन कर्मचारी र जनप्रतिनिधिहरू मिलेर अगाडी बढेका छौं । कोरोना भाईरस (कोभिड १९) रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि नेपाल सरकारले गरेको लकडाउनलाई कार्यान्वयन गरी कोरोना बिरुद्धको अभियानमा सहयोग गरेका छौं । गतवर्षका कमीकमजोरीलाई सुधार गर्दै नयाँ नयाँ तरीकाबाट विकास गर्दै गएका छौं । अब

जनताले दुःख पाउनु पर्नेछैन। सेवाग्राही पनि आभना सबै समस्या स्थानीय सरकार समक्ष ल्याएर आउने पहुँचमा रहेको हुदा हामी हर्सित भएका छौ।

यस्ता किसिमका काम गर्दा सामान्य समस्या रहनु स्वभाविक हो तर आर्थिक समस्या बाहेक अरु समस्या सहज रूपमा समाधान गरेर अगाडी बढेका छौ। शुसासनका कुरालाई प्राथमिकतामा राख्दै सबै लाई अनुसासित, इमान्दारीता र कर्मठ तवरबाट अगाडी बढाउँदै अब आउने योजना वडामा मात्र होईन गाउँपालिका स्तरीय नमुना योग्य योजना बनाउने छौ। सबैलाई महशुस हुनेछ वास्तवमा स्थानीय सरकारले कोरेको रेखामा केन्द्र तथा प्रदेश सरकारले प्रसंसा गर्ने योग्य हुने आसा गरेका छौ। यस अबधि सम्म भएका मुख्य मुख्य उपलब्धिहरूलाई बुदाँगत रूपमा यस प्रकार उल्लेख गर्न चाहान्छु ।

१. नौबहिनी गाउँपालिका वडा नं. ५ गावैमा गरिव घरपरिवारको लागि एकिकृत नमुना बस्ती निर्माण ।
२. बहाने लिघा फाउनेपोखरी कुर्तिवाङ्ग हुदै स्याउलीवाङ्ग जोड्ने मोटरबाटोको पहुँच मार्गको रूपमा विकास भइरहेको छ ।
३. जिल्लाकै दुर्गम ठाउँ स्याउलीवाङ्गको खलेसवाङ्गमा नौबहिनी महोत्सव सञ्चालन
४. अधुरा योजनाहरूको पुर्णता तथा दर्जनौ सिचाइ कुलो निर्माण
५. बहाने बजार नाली व्यवस्थापन
६. नौबहिनी गाउँपालिकाका १ नं. वडाको मुल सडक बाहेक सबै वडामा सडक सञ्जालमा पुर्णता
७. कटबराह दह जाने ३४०० मिटर पदमार्ग निर्माण
८. ऐतिहासिक चिजहरूको संरचना र प्रचार प्रचारको लागि मालारानी गुफा, भुलेनि, मात्रे मन्दिर निर्माण लगाएतका कामको शुभारम्भ
९. किसानको लागि कृषि तथा पशु अनुदानका कार्यक्रम सञ्चालन। साथै किसानहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने उदेश्यले पुरष्कारको व्यवस्था।
१०. मुख्य मुख्य मोटरबाटो जस्तै बहाने लिघा हुदै रोल्पा, बहाने लुङ्ग हुदै तुषारा मच्छी र बल्ले मैरामरे हुदै रोल्पा जोड्ने मोटरबाटोको DPR गरी स्तरउन्नती गरेका छौ ।
११. गाउँपालिकाका सबै वडाका ऐतिहासिक तथा नयाँ विषयबस्तुहरूको प्रचार प्रसार गर्ने र पर्यटन प्रवर्धनमा विकास गर्ने उदेश्यले गाउँपालिकाको village profile निर्माण।
१२. सिर्सेनी क्षेत्रमा ढल निकास र फोप्ली, स्याउलीवाङ्ग र गावैमा नाली निर्माण।
१३. नौबहिनी पर्यटन पदमार्ग निर्माण
१४. डाम् पाङ्ग रोल्पा जोड्ने मोटरबाटो निर्माण ।
१५. डाम्मा सामुदायिक भवन निर्माण ।

सभाध्यक्ष महोदय ,

अब म,

स्थानीय सरकारको रूपमा यस गाउँपालिकाको गरिमामय सभामा प्रस्तुत गरिएको आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को बजेट नीति तथा कार्यक्रमका उद्देश्यहरू प्रस्तुत गर्न चाहान्छु ।

१. गाउँपालिका लगाएत ४ वटा वडा कार्यालयका भवन निर्माण गरी पूर्वाधार निर्माणमा जोड दिने।
२. नौबहिनीका करिव १५०० खरका छाना भएका घरधुरी मध्ये ५० प्रतिशतलाई घरधुरीलाई टिनको छाना लगाउने ।
३. सामाजिक न्याय र समानता कायम गर्ने ।
४. शिक्षा र स्वास्थ्य क्षेत्रको क्षमता विकास गर्ने ।
५. प्रकोप न्यूनीकरण र पुनस्थापना गर्ने ।
६. नौबहिनी गाउँपालिकाको गुर्योजना तयार गर्दै लगानी गर्ने ।
७. श्रुसासन प्रवर्द्धन र सेवा प्रवाहमा सरलीकरण गर्ने ।
८. सूचना प्रविधि मैत्रि प्रशासन कायम गर्ने ।
९. राजस्वको दायरा बढाई आन्तरीक आयलाई नियमित गर्ने ।
१०. महिला बालबालिका तथा किशोर किशोरीहरूको स्वास्थ्य तथा पोषणको अवस्थामा सुधार गर्ने ।
११. पुर्ण सरसफाई तथा आनीबानीमा पुर्ण परिवर्तन गर्ने ।
१२. बालबिवाह न्यूनीकरण, घरेलु हिंसा लगाएतका चेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
१३. कोरोना भाईरस (कोभिड १९) को रोकथाम तथा नियन्त्रण गरी बैदेशिक रोजगारीबाट फर्केकालाई स्वरोजगारमुखी कार्यक्रम सञ्चालन गरी बैदेशीक रोजगारीमा जानेलाई न्यूनीकरण गर्ने ।
१४. जैविक विविधता तथा जडीबुटीहरूको पहिचान गरी उत्पादन तथा प्रशोधनमा प्राथमिकता दिइनेछ ।
१५. बन जंगल संरक्षण तथा प्रवद्धत गरिनेछ ।
१६. स्वच्छ पिउने पानीको व्यवस्था गरिनेछ ।
१७. खेलकुद क्षेत्रको विकासका लागि विविध कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
१८. गरिवी न्यूनीकरण र रोजगारी सृजना गर्ने ।

समाध्यक्ष महोदय,

प्रस्तुत बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा निम्न नीति तथा आधारहरूलाई आत्मासात गरिएको छ ।

- नेपालको संविधान, २०७२ को अनुसूची ८ र ९ मा उल्लेखित स्थानीय तहको एकल तथा साझा अधिकारको सूची ,
- नेपालको संविधानमा उल्लेखित मौलिक हकहरू,
- नेपालको संविधान भाग ४ अन्तर्गतका राज्यका आर्थिक, सामाजिक विकास, प्राकृतिक श्रोतको उपयोग, वातावरण संरक्षण सम्बन्धी नीतिहरू, धारा ५९ को आर्थिक अधिकार र भाग १९ को आर्थिक कार्य प्रणाली ।
- नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीयतहको कार्य विस्तृतिकरणको प्रतिवेदन,
- संघीय सरकारले अंगिकार गरेको आवधिक योजनाले लिएका नीति तथा प्राथमिकताहरू,
- संघीय सरकारले अवलम्बन गरेका आर्थिक तथा वित्तीय नीतिहरू,
- नेपालले अन्तराष्ट्रिय जगतमा जनाएका प्रतिबद्धताहरू,

- स्थानीय शासन सञ्चालन संबन्धी कानून ,आदेश, नियमावली ,प्रावधानहरू ।
- स्थानीय तहका संबन्धमा भएका अध्ययन प्रतिवेदनहरू
- विकासका समसामयिक मुद्दाहरू जस्तै सामाजिक संरक्षण ,दिगोविकास, जलवायु परिवर्तन र विपद् व्यवस्थापन, खाद्य तथा पोषण सुरक्षा, लैङ्गिक सशक्तिकरण तथा समावेशीविकास , बालमैत्री स्थानीयशासन, वातावरण मैत्री स्थानीय शासन, पूर्णसरसफाई एवं उर्जासंकट लगायतका अन्तर सम्बन्धित विषयहरू,
- नेपाल सरकारका विषयगत एवं क्षेत्रगत नीतिहरू,
- समुदाय, टोल, वस्तीस्तरमा भएका छलफल नागरिकस्तर बाट उठान भएका आवश्यकता एवं अपेक्षा तथा वडा समितिका सिफारिस ।

अब म प्रस्तुत बजेट तथा कार्यक्रम मार्फत गाउँकार्यपालिकाले कार्यान्वयनमा ल्याउन खोजेको नीतिगत व्यवस्थाका बारेमा उल्लेख गर्न चाहान्छु ।

क) पूर्वाधार विकास :

- सडक, खरको छानामा टिन लगाउने, तथा भवन निर्माणमा जोड दिइने छ पूर्वाधार निर्माण तर्फ कुल पूँजीगत बजेटको अधिकतम रकम विनियोजिन गरिएको छ ।
- गाउँपालिकाको गुरुयोजना तयार गरी सोही बमोजिम पूर्वाधार निर्माणको क्षेत्रमा वार्षिक रूपमा रकम विनियोजिन गर्ने नीति लिइने छ ।
- गाउँपालिको प्रशासनिक केन्द्र रहेको बहाने बजारमा क्षेत्रको सडक कालो पत्रे गरिने काम सुरु गरिने छ भने अन्य सम्पूर्ण मुख्य तथा सहायक सडकहरू स्तरउन्नोती गरी सधै भरी सवारी आवागमन हुने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- अत्यावश्यक स्थानहरूमा नयाँ सडक खोलिने कार्यक्रम समावेश गरिने छ त्यस्ता क्षेत्रहरूमा जनशक्ति परिचालनमा जोड दिइने छ ।
- गाउँपालिका तथा ४ वटा वडा कार्यालयका भवन निर्माण गरिनेछ ।

ख) शिक्षा र स्वास्थ्य

- विभिन्न विद्यालयहरूको भवन, छात्रावास, छाना, फिल्ड निर्माणको निमित्त आवश्यक रकम विनियोजन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको विभिन्न विद्यालयहरूलाई नमुना विद्यालयको विकास गरी शैक्षिक गुणस्तर प्रवर्द्धन गर्न एक-एक वटा विद्यालय छनौट गरी पूर्वाधार निर्माण,पुस्तकालय,कम्प्युटर शिक्षक तालिम सहित सबै व्यवस्था गरिने छ ।
- शैक्षिक गुणस्तर बृद्धिको लागि गाउँपालिका स्तरमा दरबन्दी मिलान गरी विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षण अनुदान को व्यवस्था गरिनेछ ।
- शसर्त रूपमा प्राप्त अनुदानमा उल्लेखित कार्यक्रमको अतिरिक्त शिक्षा र स्वास्थ्यसंग सम्बन्धीत अन्य कार्यक्रमहरूमा आवश्यक रकम विनियोजन गरिनेछ ।

- स्वास्थ्य क्षेत्रमा निशुल्क औषधी वितरण, विभिन्न प्रयोगशाला निर्माण, बर्थिङ सेण्टर निर्माण लगायतमा आवश्यक रकम विनियोजन गरिनेछ ।

ग) कृषि तथा पशुपंक्षी विकास

- शसर्त अनुदानबाट प्राप्त रकमको अतिरिक्त कृषि तथा पशु विकासको निमित्त सिंचाई व्यवसायिक कृषि तथा पशु फर्म विकास लगायतमा आवश्यक रकम विनियोजन गरिनेछ ।
- प्रत्येक वडाबाट नमुना कृषक छनौट गरी व्यवसायिक खेती र पशु पालनको लागि नमूना कृषक फर्म विकास गर्न अनुदानको व्यवस्था गरिने छ ।
- किसान सँग गाउँ सरकार कार्यक्रम मार्फत सक्षम किसानहरूको लागि अनुदान तथा प्राविधिक सहयोगको व्यवस्था गरिने छ ।

घ) खानेपानी तथा सिंचाई

- शसर्त अनुदानका अतिरिक्त साना सिंचाई तथा अन्य खानेपानी व्यवस्थापनको लागि आवश्यक रकम विनियोजन गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिकाको सम्पूर्ण वडा तथा वस्तीहरूमा सुरक्षित खानेपानीको व्यवस्था गरिने छ । गाउँपालिकाको केन्द्र रहेको बहाने बजार क्षेत्रमा दिगो खानेपानी निर्माणको लागि बृहत खानेपानी आयोजना सञ्चालन गरिने छ ।

ङ) युवा तथा खेलकुद

- विभिन्न स्थानहरूमा खेलकुद मैदान, रंगशाला निर्माण गर्न आवश्यक रकम विनियोजन गरिनेछ ।
- युवालाई रोजगारी सृजना गर्न जडीबुटी तरकारी पशु सम्बन्धी फर्म विकास गर्न तालिम तथा अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।

च) पर्यटन प्रवर्द्धन

पर्यटन स्थलहरूको पहिचान गरिने छ । नौबहिनी मन्दिर, माक्रे मन्दिर, कटबराह ताल लगायत अन्य पर्यटकीय स्थलहरूमा पदमार्ग सञ्चालन गर्न रकम विनियोजन गरिनेछ । पर्यटकीय स्थलहरूको प्रचार प्रसारमा जोड दिईनेछ । पर्यटन विकासको लागि आवश्यक रकम विनियोजन गरिनेछ ।

छ) जलविद्युत तथा उर्जा

जलविद्युतको प्रचुर सम्भावना भएको यस गाउँपालिकामा साना जलविद्युत कुनै साभेदारी व्याक्ति, संस्था, सम्बन्धित निकाय खोजी गाउँपालिकाको समेत शेयर रहने गरी साभेदारी वा गाउँपालिकाको आभनै निजी लगानीमा उत्पादनको सम्भावना अध्ययन गरि आगामी ४ वर्ष भित्र विद्युत उत्पादन गरि विक्रि गरिने छ साथै पछिडिएका बस्तीहरूमा सौर्यवत्ति जडान गरिनेछ र मुख्य सडकहरूमा सडकबत्ती जडान गर्ने कार्यको थालनी गरिने छ । जसको लागि आवश्यक रकम यसै आ.व. मा विनियोजन गरिनेछ ।

नदीहरूमा माहाजाल प्रयोग गर्न, विष छर्न तथा करेन्ट लगाई माछा मार्न नपाईने व्यवस्थालाई कडाईका साथ लागु गरिने छ ।

ज) सूचना प्रविधि सेवा प्रवाह र सुशासन

- प्रत्येक वडा कार्यालयहरूबाट कम्प्यूटरीकृत सेवा प्रवाह गरिने छ सबै वडा कार्यालयहरूमा इन्टरनेट जडान गरिनेछ । कर्मचारीहरूलाई सूचना प्रविधि सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था गरी दक्ष बनाइने छ ।

- कर्मचारीलाई उच्च मनोबलका साथ काम गर्न प्रोत्साहनको व्यवस्था गरिनेछ ।
- यसै आ.व. भित्र E-Billing मार्फत सेवा प्रवाहको व्यवस्था गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिका भित्र रहेको सम्पूर्ण वडा कार्यालयहरू, माध्यमिक विद्यालयहरू र स्वास्थ्य चौकीहरू तथा गाउँपालिकाको कार्यालय र शाखा कार्यालयहरूमा विद्युतीय हाजिरीको शुरुवात गरिने छ ।
- कार्यालयको Website र Mobile App मार्फत गाउँपालिकाको निती,नियम कार्यक्रम एवं भएका सम्पूर्ण आय-व्यय विवरण Website र Mobile App मार्फत सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- E-Billing प्रणाली शुरुगरी जुनसुकै सेवा ग्राही करदाताले आफूलाई पायक पर्ने वडा कार्यालयबाट विल काट्न सक्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको सबै गतिविधिको जानकारी गराउन सूचना अधिकारी र प्रवक्ताको व्यवस्था गरिएको छ । बृद्ध भत्ता वितरणलाई सहज बनाउन MIS प्रणालीको अवलम्बन गरिनेछ ।
- उपभोक्ता समितिहरूबाट सञ्चालन हुने काममा अनिवार्य रूपमा १० प्रतिशत जनसहभागीताको सुनिश्चित गरी योजनामा अपनत्व भावनाको विकास गरिनेछ । जुन उपभोक्ता समितिबाट आयोजना सम्पन्न भएको हो सोही उपभोक्ता समितिहरू मार्फत उक्त आयोजनाको दीर्घकाल सम्म मर्मत संभार र संरक्षण गर्ने जिम्मा दिइने छ । सडक खानेपानी तथा अन्य आयोजनाहरू मर्मत सम्भार गर्नको लागि प्रत्येक वडाहरूमा मर्मत सम्भार खर्चको व्यवस्था गरिने छ ।
- विनियोजित रकमबाट सम्भौतामा उल्लेखित भएको समयमा काम गर्न नसक्ने उपभोक्ता समितिहरूलाई कारवाही गरिनेछ । अनुगमन समितिको सिफारिसमा उक्त उपभोक्ता समिति भङ्ग गरी अर्को उपभोक्ता समितिबाट बाँकी काम सम्पन्न गरिनेछ । पूँजीगत खर्च गर्न नसक्ने वडा कार्यालयहरूलाई जति रकम खर्च हुन बाँकी रहेको हो त्यती नै रकम अर्को आ.व. मा कटौती गरिने छ । र कटौति भएको रकम दामासाहीले खर्च गर्न सक्ने वडालाई थप अनुदानको रूपमा उपलब्ध गराइने छ ।

भ) उद्योग तथा खानी

- ठुला तथा साना तथा घरेलु उद्योगलाई प्रवर्द्धन गरी रोजगारी सृजना गर्न सक्ने व्याक्तिगत वा सामुहिक उद्योगहरूलाई उद्योग सञ्चालन सम्बन्धी तालिम तथा अनुदान सहयोग उपलब्ध गराइनेछ।
- खानी रहेको ठाउँमा खानीहरू सञ्चालन गरिने छ ।
- कम्तिमा ४ जना सम्म निम्न आर्थिक अवस्था भएका एवं एकल महिलालाई प्रत्यक्ष रोजगारी दिने घरेलु उद्योगलाई रोजगारीमा संलग्न महिलालाई दिइएको तलबको २५ प्रतिशत रकम उद्योगलाई अनुदान दिइनेछ ।
- गाउ पालिकामा सम्भावित खानीहरूको सर्वेक्षण गरी आगामी आ.व. देखि खानी उत्खनन् गर्ने स्थलसम्म पूर्वाधार तयार गरी निजी क्षेत्र संगको सहयोगमा उत्खनन् गरिनेछ ।
- ढुंगा,गिच्ची,बालुवा तथा खनिज लगायतको प्रशोधन तथा उत्खनन् कार्यलाई व्यवस्थित बनाई उक्त कार्यबाट गाउपालिकाको आय आर्जन बढाउने र रोजगारी सृजनामा उपयोग गरिनेछ ।

ग) वातावरण संरक्षण एवं फोहरमैला व्यवस्थापन

- खाली रहेको वन क्षेत्रमा वन कार्यालयसंग समन्वय गरी उपयोगी विरुवाहरूको वृक्षारोपण गरिनेछ । वनसंग समन्वय गरी जडीबुटी लगायत नगदेबाली उत्पादन गर्न बनको संरक्षण गर्दै त्यस्तो वनक्षेत्र उपभोग गरिनेछ ।
- गाँउपालिकाको विभिन्न बजार इलाकाहरूमा उत्पादन हुने फोहोरलाई उचित किसिमले व्यवस्थापन गर्न ल्याण्डफिल्ड साइड निर्माणका साथै नष्ट हुने वस्तुबाट जैविक मलको रूपमा उत्पादन गरिनेछ ।
- नदी कटान नियन्त्रण गर्न नदी किनारहरूमा बाँस लगायत उपयोगी विरुवाहरू लगाउने, जोखिममा रहेका बस्तीहरूलाई पहिरो नियन्त्रण गर्न आवश्यक तारजालीको व्यवस्था गरिने छ ।
- बन्य जन्तु चोरी निकासीलाई निषेध गरिने निति कडाईका साथ अवलम्बन गरिने छ ।

ट) प्रकोप व्यवस्थापन

- बाढी पहिरोबाट जोखिममा रहेका क्षेत्रहरूको पहिचान गरिने छ, त्यस्तो स्थानमा रहेका बस्ती हरूलाई पुनस्थापना गर्ने योजना निर्माण गरिने छ ।
- प्रकोप प्रतिकार्य योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । प्रकोपमा क्षति व्यहोर्ने घर परिवारलाई राहत उपलब्ध गराउन मापदण्ड तयार गरिने छ । सोही मापदण्डको आधारमा सहयोग उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- बाढी पहिरो नियन्त्रण गर्न वृक्षारोपण लगायतका कार्यलाई व्यवस्थित बनाइने छ ।
- गाउपालिका क्षेत्रभित्र आउन सक्ने प्रकोपहरूको पहिचान गरी प्रकोप पूर्व तयारी प्रतिकार्य योजना तयारी गरिनेछ ।
- प्रकोप व्यवस्थापनको लागि छुट्टै समिति गठन गरि दैविक प्रकोप कोषमा आवश्यक रकम विनियोजन गरिनेछ ।

ठ) समावेशीकरण र सामाजिक न्याय

- समाजमा पछाडि परेका दलित, जनजाति, अपाङ्ग, बृद्ध, महिला लगायत वर्गहरूलाई विकासको मूल प्रवाहमा ल्याउन लक्षित कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । यसरी सञ्चालन गरिने कार्यक्रमको लागि आवश्यक रकम विनियोजन गरिएको छ ।
- लक्षित वर्गहरूलाई सञ्चालन गरिएका कार्यक्रमहरू उपलब्धी मूलक, सीपमूलक, रोजगार मूलक बनाइने छ ।

सभा अध्यक्ष महोदय,

अब म आर्थिक वर्ष २०७७ | ०७८ को प्रस्तावित बजेट संक्षेपमा प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहान्छु ।

यस आ.व. मा राजश्व परामर्श समिति र श्रोत अनुमान तथा बजेट निर्धारण समितिको सिफारिसका आधारमा कुल ४८ करोड २६ लाखको प्रस्तावित बजेट प्रस्तुत गर्दछु ।

यस आ.व.मा हुन आयको विवरण यसप्रकार प्रस्तुत गर्दछु

१) संघीय सरकारबाट प्राप्त

- राजस्व वाडफाइड तर्फ ५ करोड ४० लाख ६६ हजार १ सय २१
  - वित्तिय समानीकरण तर्फ रु १० करोड ४१ लाख
  - शर्शत अनुदान तर्फ रु १८ करोड ८३ लाख
  - विशेष अनुदान तर्फ रु १ करोड ५ लाख
  - समपुरक अनुदान तर्फ ८० लाख
- जम्मा ४० करोड ४५ लाख ६६ हजार १ सय २१**

२) प्रदेश सरकारबाट प्राप्त

- वित्तिय समानीकरण अनुदान तर्फ रु ५२ लाख ८५ हजार
- शर्शत अनुदान विभिन्न कार्यक्रम तर्फ २ करोड ८ लाख ५० हजार
- राजश्व वाडफाइड सवारी साधन कर समेत रु ३७ लाख ७३ हजार

जम्मा २ करोड ५५ लाख १२ हजार

३) गाउँपालिका

- गाउँपालिकाको २०७६।०७७ अल्या अनुमानित रु ३ करोड
  - आन्तरिक आय अनुमानित रु १ करोड ७७ लाख २१ हजार ८ सय ७५
- जम्मा ४ करोड ७७ लाख २१ हजार ८ सय ७५**

जम्मा ४८ करोड २६ लाख

यस आ.व.मा हुने व्ययको प्रस्तावित विवरण यस प्रकार प्रस्तुत गर्न चाहान्छु ।

चालु तर्फको खर्च : राजश्व बाडफाइडबाट प्राप्त रकमबाट रु ५ करोड ४५ लाख ५० हजार विनियोजन गरी अनुसुची ३ को फाराम भरी पेश गर्दछु ।

शर्शत अनुदान तर्फको खर्च जुन जुन शिर्षकमा प्राप्त भएको हो सोही शिर्षकमा मात्र खर्च गरिने छ । यसरी खर्च गर्दा संघीय सरकारबाट प्राप्त शर्शत अनुदान र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त शर्शत अनुदान गरी जम्मा रु २० करोड ५१ लाख ५० हजार विनियोजन गरिएको छ ।

विशेष अनुदान तर्फको संघीय सरकारबाट प्राप्त रकम रु १ करोड ५ लाख र समपुरक अनुदान तर्फको ८० लाख गरी जम्मा १ करोड ८५ लाख जुन जुन शिर्षकमा प्राप्त भएको छ सोही शिर्षकमा मात्र कार्यविधिले तोकिए बमोजिम खर्च गरिने छ ।

प्रत्येक वडामा पुजीगत प्रकृतिका विकास निर्माण खर्च गर्नको लागि रु २ करोड ४० लाख विनियोजन गरिएको छ । वडा कार्यालयबाट योजना तर्जुमा गर्दा वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा दिग्दर्शन अनुसारको अधिनमा रही बजेट विनियोजन गर्ने व्यवस्था गरिएको छ । योजनाको छनौट गर्दा वस्ती स्तरीय आम भेलाको निर्णय, वडा समितिको निर्णय, विषयगत समितिको निर्णय, कार्यपालिकाको निर्णयका आधारमा गरिनेछ ।

विश्वव्यापी महामारीको रूपमा फैलिएको कोरोना भाईरस (कोभिड १९) रोकथाम तथा नियन्त्रण र उपचारको लागि यथेष्ट बजेटको व्यवस्था रहेको छ । नागरिकहरूको स्वास्थ्य उपचार, नागरिकहरूलाई राहत वितरण, कोभिडबाट प्रभावित नागरिकहरूलाई उद्धार र व्यवस्थापन गर्न तथा अन्य महामारीजन्य रोगहरूको रोकथाम तथा प्रतिकार्यको लागि बजेटको व्यवस्थापन गरिएको छ ।

बाँकी रहेको रकम विषयगत समितिको निर्णय तथा कार्यपालिकाको सिफारिस सहित नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त मार्ग निर्देशन, स्थानीय आर्थिक अवस्था, समेतको आधारमा योजना तथा कार्यक्रमको प्राथमिकता निर्धारण गरी बजेट विनियोजन गरिनेछ । त्यसैगरी प्रदेश तथा केन्द्रीय स्तरबाट तथा अन्य सहयोगी निकायबाट समेतको साभेदारीमा यस गाउँपालिका भित्र योजना सञ्चालन गर्नको लागि समपुरक कोषबाट साभेदारी हुने गरी उक्त कोषको निमार्ण तथा परिचालनको गरिने छ ।

आदरणीय अध्यक्ष महोदय,

अब म माथि उल्लेखित क्षेत्रहरूमा विनियोजन गरिएको बजेट तथा योजनाहरू बाहेक गाउँपालिका स्तरबाट विनियोजन गरिएका कार्यक्रम तथा बजेटहरू प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहान्छु । खरका छाना विस्थापन कार्यक्रम तर्फ २ करोड ५० लाख, वडा कार्यालय भवन निर्माण (२, ३, ७ र ८) तर्फ २ करोड, कोरोना भाईरस (कोभिड १९) तथा अन्य महामारीजन्य रोगहरूको रोकथाम तथा नियन्त्रण र उपचार कोष तर्फ रु १ करोड, शिक्षा तर्फ १ करोड ७० लाख, स्वास्थ्य तर्फ ८० लाख कृषक सँगै गाउँसरकार कार्यक्रम तर्फ १ करोड, कृषि तर्फ १० लाख, पशु सेवा तर्फ १० लाख, समपुरक कोष तर्फ २ करोड ५० लाख, आर्युवेद तर्फ ५ लाख, मर्मत सभार तर्फ १० लाख, सामाजिक विकास शाखा अन्तर्गत विभिन्न लक्षित कार्यक्रम तर्फ रु ५० लाख, गाउँपालिका राहत कोष २५ लाख, गाउँपालिका विभिन्न कोष निमार्ण २० लाख, न्यायीक समितिका विभिन्न कार्यक्रम तर्फ २ लाख, डाम् काटेमा स्वास्थ्य ईकाइ स्थापना १ लाख ५० हजार र पाईप तथा तारजाली खरिद तर्फ ११ लाख ५० हजार र सस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह सुशासन तर्फ ६५ लाख गरी जम्मा रु १६ करोडको पुजीगत बजेट पेश गरिएको छ ।

आदरणीय अध्यक्ष महोदय,

प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्न सहयोग गर्नुहुने समितिका सदस्य ज्यूहरू आदरणीय कार्यपालिकाका अध्यक्ष ज्यू, वडा अध्यक्ष एवं सदस्य ज्यूहरू प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू तथा अन्य कर्मचारी साथीहरूमा हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दै प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम लागु भई नौबहिनी गाउँपालिकाको उन्नति हुने अपेक्षा गरेको छु ।

हाम्रो नौबहिनी ।।। राम्रो नौबहिनी ।।। जय नौबहिनी ।।।

घन बहादुर बुढा मगर
उपाध्यक्ष
नौबहिनी गाउँपालिका
लुङ्ग बहाने प्यूठान